

Znak: WZPS-3.431.1.23.2024.MW
Szczecin, 19 grudnia 2024 r.

Pani
Magdalena Majchrowska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Dobrzanach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 2 – 7 czerwca 2023 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli. W związku z kontrolą, której wyniki zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 30 października 2024 r., który został podpisany przez Panią bez zastrzeżeń dnia 5 listopada 2024 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami.¹

W okresie poddanym kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach funkcjonował w oparciu o Statut Ośrodka oraz Regulamin organizacyjny. W trakcie kontroli Kierownik Ośrodka została poinformowana o konieczności zaktualizowania Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka w części dotyczącej realizowanych zadań. Nie wniesiono uwag do Statutu Ośrodka.

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej kwalifikacje. Pracownicy socjalni w okresie podlegającym kontroli podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej.

W kontrolowanym okresie Gmina Dobrzany posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjętą Uchwałą nr XXI/193/20 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 29 grudnia 2020 r. *w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027*. Dokument zawierał wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w ustawie o pomocy społecznej. Strategię należy jednak uzupełnić o wskazanie konkretnych terminów, partnerów realizowanych

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

działań oraz ram finansowych, o czym poinformowano Kierownika w trakcie kontroli. W okresie obowiązywania Strategii do dnia kontroli nie był przeprowadzony monitoring dotyczący wdrażanych ustaleń. W protokole kontroli kompleksowej wskazano na istotę prowadzenia terminowego monitoringu, który związany jest z koordynacją realizacji Strategii, należącej do zadań ośrodka pomocy społecznej (art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej).

Gmina Dobrzany przygotowała wskazaną w art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r. oraz za 2022 r. Dokument został przedłożony Radzie Miejskiej w Dobrzanych w ustawowym terminie. W okresie podlegającym kontroli Kierownik Ośrodka przedstawiła Radzie Miejskiej w Dobrzanych sprawozdanie z działalności Ośrodka za okres I – X 2022 wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej. Pouczono Kierownika o konieczności sporządzania sprawozdania z działalności Ośrodka za cały rok.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie tymczasowego schronienia. Zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które udzielane jest schronienie, gmina powinna realizować ww. zadanie poprzez każdą z tych form schronienia. Kontrola wykazała, że Gmina Dobrzany nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w formie ogrzewalni. Ponadto, nie zostały zgłoszone wszystkie miejsca do *Rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach*, w których Gmina udzielała tymczasowego schronienia. Jest to naruszenie art. 48a ust. 11c ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie. W trakcie kontroli ustalono, że sprawozdania resortowe z zakresu pomocy społecznej: MRiPS – 03, MRiPS – 05, MRiPS – 06 oraz Sprawozdanie z realizacji programu „Pośitek w szkole i w domu” zostały przekazane, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Dobrzany realizowano usługi opiekuńcze, nie realizowano usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zapotrzebowania na tę formę pomocy.

W kontrolowanym okresie Gmina nie prowadziła domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki osoby wymagające tej formy pomocy kierowane były do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin.

Mieszkańcy Gminy mogli korzystać z poradnictwa specjalistycznego, które było prowadzone przez psychologa, prawnika oraz specjalistę ds. uzależnień.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych (w okresie podlegającym kontroli były to mieszkania chronione). Ustalono, że gmina Dobrzany nie prowadziła mieszkań treningowych i wspomaganych. Nie dokonano również analizy potrzeb w tym zakresie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrzany na lata 2021 – 2026.

W oparciu o przedłożone do analizy dokumenty ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej, jednak w toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia.

Wszystkie skontrolowane decyzje administracyjne przyznające świadczenia z pomocy społecznej zawierały błędne oznaczenie organu wydającego decyzje administracyjne. Poinformowano Kierownika, że prawidłowym oznaczeniem organu wydającego decyzje administracyjne, w przypadku gminy Dobrzany, jest Burmistrz Dobrzan. Ustalono, że wszystkie kontrolowane kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numeru NIP lub Regon. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w rozporządzeniu w sprawie wywiadu środowiskowego oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów, o czym pouczone Kierownika Ośrodka.

W sprawach dotyczących zasiłku stałego nie wynikała zasadność opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne. Nie wszystkie osoby korzystające z zasiłku stałego podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, a szczegółowe zasady dotyczące opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne zostały określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną OPS.4010/231/2022 z dnia 14 lipca 2022 r. stwierdzono brak wywiadu środowiskowego (cz. III). Poinformowano Kierownika o konieczności przeprowadzania wywiadów środowiskowych z osobami zobowiązanymi do pomocy, na rzecz osób ubiegających się o pomoc społeczną.

W sprawach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, stwierdzono, że świadczenie zostało przyznane na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych lub bytowych. Zasiłek okresowy przyznawany jest osobom/rodzinom posiadającym niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, a nie na określony cel. Stanowi to naruszenie art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W trakcie kontroli ustalono, że na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych był przyznawany zasiłek celowy. Decyzjom: OPS.4012/375/2022 z dnia 21 listopada 2022 r. oraz OPS.4012/250/2022 z dnia 10 czerwca 2022 r. nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Z treści zawartych w kwestionariuszu wywiadów środowiskowych i decyzji administracyjnych nie wynikała konieczność zrealizowania decyzji w trybie art. 108 § 1 k.p.a.

W kontrolowanej dokumentacji znajdowały się kserokopie dokumentów nie potwierdzonych za zgodność z oryginałem. Pouczono kierownika jednostki o konieczności poświadczania kserokopii dokumentów za zgodność z oryginałem.

Decyzje administracyjne przyznające posiłek z Programu *Posiłek w szkole i w domu* w części rozstrzygnięcia decyzji zostały zredagowane w sposób niejednoznaczny, a z ich treści wprost nie wynikał rodzaj przyznanej pomocy. Kontrolowane decyzje administracyjne przyznawały w pkt 1 rozstrzygnięcia decyzji cyt. „pomoc w formie zasiłku celowego /zakup posiłku/ w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach”, w pkt 3 cyt. „świadczenie będzie realizowane w formie wydawania posiłków w szkole”. Wykluczające się sformułowania tj. pomoc w formie zasiłku celowego oraz świadczenie

będzie realizowane w formie posiłków mogą być zinterpretowane jako przyznanie pomocy w formie posiłku lub zasiłku na zakup posiłku.

Części decyzji administracyjnych nadano rygor art. 108 § 1 k.p.a. (decyzje wskazane w pkt 3, 4, 8 na str. 18 – 19 protokołu). W toku czynności kontrolnych stwierdzono nieuzasadnione stosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności. W kwestionariuszach wywiadu środowiskowego nie wskazano szczególnych okoliczności przemawiających za natychmiastowym wykonaniem decyzji, a decyzje nie zawierały odpowiedniego uzasadnienia do natychmiastowej realizacji decyzji.

W podstawie prawnej decyzji przyznających posiłki w szkole dla dzieci i młodzieży nie wskazano art. 48b ust. 2, 3 ustawy o pomocy społecznej.

W kontrolowanych decyzjach przyznających pomoc w formie posiłku, w podstawie prawnej przywoływano uchwałę Rady Miejskiej w Dobrzanach odnoszącą się do pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. W decyzjach przyznających pomoc w formie posiłku osobom, których dochód przekracza kryterium dochodowe powinna być przywołana Uchwała nr II/17/18 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 27 listopada 2018 r. *w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 -2023.*

W wyniku kontroli ustalono, że decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie usług opiekuńczych, w podstawie prawnej zawierały jednocześnie art. 50 ust.1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. W zależności od sytuacji rodzinnej, podstawą prawną do przyznania usług opiekuńczych jest art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Decyzje administracyjne przyznające usługi opiekuńcze zostały zrealizowane przed upływem terminu do wniesienia odwołania, co stanowi naruszenie art. 130 § 1 k.p.a.

Decyzje ustalające odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej nie zawierały pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Pouczenie to jest jednym z elementów decyzji wynikającym z art. 107 § 1 k.p.a.

W aktach sprawy wskazanej w pkt 3 na str. 22 protokołu stwierdzono brak zwrotnego potwierdzenia odbioru decyzji zmieniającej odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Z uwagi na pojedynczy przypadek odstępuję od wydania zalecenia.

W kontrolowanym okresie 1 osobie przyznano zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniem losowym. W podstawie prawnej decyzji przywołano jednocześnie art. 40 ust. 2 oraz art. 41 ustawy o pomocy społecznej. W kontrolowanym przypadku, kiedy pomoc została udzielona z powodu klęski żywiołowej i niezależnie od dochodu, wskazywanie art. 41 ustawy o pomocy społecznej, który dotyczy specjalnego zasiłku celowego, jest zbędne.

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach realizował pracę socjalną, również w oparciu o kontrakt socjalny. W trakcie kontroli pouczono Kierownika Ośrodka o zasadach sporządzania kontraktów socjalnych z uwagi na niewskazanie w formularzu kontraktu socjalnego przewidywanych efektów działań.

Za stwierdzone w niniejszym wystąpieniu uchybienia odpowiedzialny był Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze procedur:

1. podjąć działania zapewniające udzielanie tymczasowego schronienia zgodnie z art. 48a ust. 1 oraz art. 48a ust. 4, w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej;
2. zgłaszać wszelkie zmiany danych objętych rejestrem miejsc, w których Gmina udziela tymczasowego schronienia, w terminie określonym w art. 48a ust. 11c ustawy o pomocy społecznej;
3. podjąć działania pozwalające na umożliwienie udzielania wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomagającym, osobom wymienionym w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 tej ustawy;

w obszarze wydawanych decyzji:

1. realizować decyzje administracyjne zgodnie z art. 130 k.p.a.;
2. w wydawanych decyzjach administracyjnych w sprawie usług opiekuńczych, w podstawie prawnej wskazywać art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług opiekuńczych;
3. w wydawanych decyzjach administracyjnych w sprawie posiłków dla dzieci i młodzieży, w podstawie prawnej wskazywać art. 48b ust. 2, 3 ustawy o pomocy społecznej;
4. przyznawać zasiłek okresowy zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
5. w sposób uzasadniony stosować rygor natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.a.;
6. w decyzjach administracyjnych, w sprawie posiłku, konstruować rozstrzygnięcia decyzji w sposób precyzyjny i bez możliwości różnej interpretacji;
7. w wydawanych decyzjach administracyjnych wskazywać pouczenie o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z upoważnienia

Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek

II Wicewojewoda

Właściwy podpis na oryginale

Do wiadomości:
Burmistrz Dobrzan
Pan Paweł Filip